

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK füzetek

az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület
havonta megjelenő kiadványa

X. évfolyam 108. szám
2006. február

„Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék,,,”
(*Vörösmarty Mihály*)

A Fővárosi Örmény Klub minden hónap 3. csütörtökén 17 órakor - hívottan és hívatlanul - mindenkit szeretettel vár a
Budapest V. Semmelweis utca 1-3. I. emeleti zeneterembe

Részletek Narekaci Szent Gergely imájából

„...Könyörgünk Hozzád egész lelkünkéből...”

„...Te, aki fenntartod a szenteket és megtisztítod a bűnösöket, és a Mindenható Atya élő és elevenítő akarata folytán templomokká formálsz azokat. Kegyelmed által szabadíts meg minket minden tisztátalan cselekedettől, amely nem tetszik a Te bennünk való jelenlétednek, nehogy kialudjon bennünk kegyelmed világosságának uralma érzéki tekintetünk és gondolkodásunk által, mert mi valljuk, hogy Te egyesülsz velünk az imádság és erkölcsünk ártatlansága által...”

E hó elején (2-án) levő ünnep tárgya: Jézus bemutatása a templomban. Ide illik az ima gondolata: Isten minket is templomokká formál: a Szentlélek templomává (ahogy a Szentírás is mondja). De ehhez szükséges az imádság, a bűnbánat, s közeleg a nagybőjt, ennek ideje...

Dr. Sasvári László

* * *

Lapunk az interneten: www.magyar-orm.axelero.hu honlapon olvasható

Elektronikus levélcímünk (E-mail):

magyar.ormeny@axelero.hu magyar.ormeny@t-online.hu

* * *

Metz Katalin

In memóriám Agárdy Gábor

Lassan nyugovóra térnek az Olümposzi istenek. A színművészet e világi bálványai. A ledönthetetlenek. Akik a múlt század nagy tanúiként, a szerepbőség tarisznyájával a hátukon immár önnön emlékművékké váltak. Hiába döntötte le őket a magas kor megannyi nyavalyája. Thália templomának csarnokában s az emlékezet labirintusában ott állnak kortalanul Sinkovits, Tolnay, Bessenyei után most Agárdy Gábort ragadta el a halál. De nem panaszkodhatunk, hiszen majd 84 esztendejéből 68-at igen, majdhogynem hetvenet töltött színpadon, több nemzedék öröme.

Honnan és hogyan indult, tizenöt esztendősen a „táncos boy”, ahogy a lexikon aposztrofálja a kamasz színészt, hogy eljusson a komikus, mi több, operett-, azután a karakterfigurák mestermunkáin át a Márai-könyv, *A gyertyák csonkig égnek* színpadi és filmes adaptációjának tragikus, katartikus főszerepéig?

Szülővárosa, Szeged indította el a pályán, 15 évesen már „kardalos és táncos boy” az ottani teátrumban. 1938-ban elvégzi az Országos Színészegyesület tanodáját. 1941-ig Szegeden, 1952-ig kisebb vidéki társulatok, illetve három évig a Miskolci Nemzeti Színház tagja. Hároméves kitérőt tesz bonvivánként a Fővárosi Operettszínházban, majd 1955-től az Ifjúsági Színház és a Petőfi Színház művésze. 1964-ben jegyzi el magát a Nemzeti Színházzal, amelynek (illetve utódjának, a Pesti Magyar Színháznak) jó negyven esztendeje népszerű és megbecsült művésze. Még a legnagyobbak között is ritkán találni ennyire közkedvelt

színészt, természetessége, ember közeli játéka, hihetetlen sokoldalúsága, ami valamennyi műfajban otthonossá tette, kiapadhatatlan humora, könnyedsége, bájos frissessége késő öregkoráig a közönség kedvencévé emelte.

Nem maradtak el a legmagasabb szakmai és állami kitüntetések sem: *Jászai Mari-díj* (1958, 1962), *érdemes művész* (1968), *kiváló művész* (1980), majd 85-ben megkapja a *Kossuth-díjat*. A *Nemzeti Színház örökös tagja* 1989 óta, a *Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjével* 1995-ben tüntetik ki, 2000-ben lesz a *Nemzeti Színész*, 2002-ben a *Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje* a csillaggal birtokosa, és ugyanez évtől *Budapest díszpolgára*. A vérbő komédiás, a snájdig bonviván, az aprólékos-hitelesen kimunkált, agárdysan eredeti és hibátlan karakterek, az életteli drámai hősök, a legváltozatosabb műfajok mindig talpraesett figurái, az élet és emberszeretet, az esendő kisember, a csavaros eszű polgárok, a sors kivetettjei (Bubnov: Az éjjeli menedékhelyben) mind-mind szorgalmas élettanulmányok eredményei.

Kisujjában a szakma, de - kivált utolsó évtizedében - már a rutint is levedli. Több, mint száz szerepe felsorolhatatlan A Szellemtől a Bicska Maxin, a Sipos úron (Üvegcipő), a Liliomon, a Rokonok polgármesteréig, Valkaytól (Légy jó mindhalálig) Katz tábori lelkészen át Grossig (Gyurkovics: Halálsakk), Doolittle-ig (My Fair Lady) se szeri se száma emlékezetes szerepeinek, nem szólva film-, tévé- és rádiószerepléseiről. Ki hinné, hogy tavaly még a Pesti Magyar Színház négy repertoáron lévő darabjában is végigjátszotta az évadot? A Bob herceg Pomponius udvarmestereként, Az Orfeusz az alvilágban mint Styx Jankó, Mrozek Tangójában a finoman-szarkasztikusan karikírozott Eugénusz nagyapa szerepében és a Márai darab bensőséges, fojtott lírájával átszótt, puritán eszközökkel, elmélyült alkotómunkával megformált Konrádjában, mellyel 83 évesen is pályája csúcán állt.

A sors még kegyesen engedélyezte számára, hogy élete, művészi pályája emberi tartása, művészként is tisztos polgár mivolta megmutatkozhassék utoljára a nyáron befejezett, Iglódi István rendezte Márai-film sorsverte, idős arisztokrata, Konrád szerepében, melyet csak február 5-én, a filmszemlén láthatunk (mozi-ba nem kerül), olyannyira szűkös volt *A gyertyák csonkig égnek* költségvetése. Sipos József producer, órákkal Agárdy Gábor halála után, megrendülten mesélte, hogy súlyos betegen, áttétek okozta fájdalmakat leküzdve napi 8 órás forgatáson állta a lámpák fényét, s a legyengült, elkínzott ember titkokat rejtő, óriási művésszé vedlett percek alatt, amint csattant a jelzés. Önnön sorsát, pályáját, emberi, színészi ars poétikáját összegezte a vásznon, mondhatni, üzenetét az utókornak. Akinek van szeme, láthatja, akinek van füle, hallhatja, miként kell emberként élni, megmaradni.

(Megjelent a Magyar Nemzet 2006. január 20-i számában)

* * *

Kárpáti György

Agárdy - az „örömszínész”

- *Bessenyei Ferenc egy alkalommal - némi gúnnnyal - „örömszínésznek” nevezett...*

- Nem dicséretnek szánta, ezért kicsit rosszul esett. Bár igazat mondott: valóban örömszínész vagyok. Nem is akartam más lenni. Nem állok be a pénz után loholó kollégák népes seregébe, számomra a közönség szeretete a legfontosabb.

- **Több mint fél évszázada vagy a pályán. Ezalatt változtak a rendszerek, építettük a szocializmust, építjük a kapitalizmust, csak egy valami nem változott. Este hétkor felmegy a függöny...**

- Fel kell mennie. Nekem pedig, ha eljön az este, mennem kell. Amikor már nem akarok színpadra lépni, gondoskodhatnak a temetéséről. Bár az is az igazsághoz tartozik, hogy nem is olyan rég arra gondoltam: abbahagyom a színészetet. Elég volt. Akkoriban annyit támadtak, olyan rosszízű mocskolódásokat írtak rólam egyes kritikus urak, hogy elvették a kedvemet a pályától. *Tolnay Klárka* - kinek partnere lehettem *A nagymamában* - tartotta bennem a lelket. Ő beszélt rá, hogy ne hagyjam abba, ne is figyeljek a támadásokra. Neki köszönhetem, hogy „túléltem” ezeket a rossz napokat, heteket, hogy túltettem magam a kritikai ösztűzön.

- **És dolgozol tovább...**

- Igen. Játsszom az évek óta táblás házzal menő My Fair Lady-ben, 1996 decemberében pedig premierem lesz. Hunyady Sándor Lovagias ügy című művében megkaptam Kabos Gyula régi, parádés szerepét. Én leszek a megszegényített kisember. Virág úr, akit Kabos oly zseniálisan játszott el színpadon és filmen. Hosszú idő után újra filmezek is: remek szerepet kaptam Palásthy György A retur szomorkás vígjá-